

2025-03-05

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

KFKS 2019-00416

Utökat förfarande

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för Henriksdalsbacken, del av fastigheten Sicklaön 37:1 I, Nacka kommun

Sammanfattning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra ny bebyggelse, i form av bostäder, verksamheter och en förskola i anslutning till befintlig bebyggelsemiljö på Henriksdalsberget. Detaljplanen syftar vidare till att säkerställa att den nya bebyggelsen underordnar sig befintlig bebyggelse på Henriksdalsberget, stads- och landskapsbilden, platsens naturvärden samt att minimera negativ inverkan på riksintresse – *Stockholms farled och inlopp*.

Samråd genomfördes under 4 februari 2022 - 17 mars 2022, vilket resulterade i cirka 1600 inkomna samrådsyttranden. De allra flesta synpunkter från privatpersoner handlade om att ingen bebyggelse ska placeras på den östra sidan av Henriksdalsbacken inom naturområde Trolldalen. Länsstyrelsen bedömer att planförslaget behöver bearbetas vad gäller frågor som rör riksintresse för kommunikationer, riksintresse för kulturmiljö, miljö kvalitetsnormer för vatten samt hälsa med avseende på buller och säkerhet med avseende på olycks- och översvämningsrisk.

Efter samrådet har planförslaget bearbetats vidare med förslag på bland annat bredare släpp mot naturen, justerade höjder på husen och större busstorg. Framtagna utredningar har reviderats och fördjupats och nya utredningar har tagits fram.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Planförslagets syfte och innehåll

Detaljplanen syftar till att möjliggöra ny bebyggelse, i form av bostäder, verksamheter och en förskola i anslutning till befintlig bebyggelsemiljö på Henriksdalsberget samt bekräfta befintligt reningsverk under mark. Detaljplanen syftar även till att skapa förutsättningar för ett tryggt och levande gaturum med stärkta kopplingar till det befintliga skogsområdet Trolldalen samt att ta till vara, koppla ihop och förstärka de rekreativa värden som finns idag samt tillföra nya.

Detaljplanen syftar vidare till att säkerställa att den nya bebyggelsen underordnar sig befintlig bebyggelse på Henriksdalsberget, stads- och landskapsbilden, platsens naturvärden samt att minimera negativ inverkan på riksintresse för kulturmiljövården – *Stockholms farled och inlopp*.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Bakgrund

Beslut om att skicka ut förslaget på samråd fattades av miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 26 januari 2022. Samrådstiden varade mellan den 4 februari och 17 mars 2022, sammanlagt 6 veckor. Inbjudan till samråd med information om samrådstiden, planhandlingar, samrådsmöte och hur man lämnar in synpunkter skickades till sakägare enligt fastighetsförteckning och remissinstanser enligt sändlista. En kungörelse publicerades i DN, SvD och på kommunens digitala anslagstavla. Ett digitalt samrådsmöte hölls 22 februari 2022.

Yttranden under samråd

Följande remissinstanser har inga synpunkter på planförslaget

- Kommunstyrelsen
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- PostNord
- Sjöfartsverket
- Stockholm Exergi
- Swedavia – Bromma
- Södertörns brandförsvarsförbund
- Vattenfall Eldistribution AB
- Äldrenämnden

Följande remissinstanser har synpunkter på planförslaget

- Fritidsnämnden
- Kulturnämnden
- Lantmäterimyndigheten i Nacka
- Länsstyrelsen i Stockholms län
- Nacka Energi AB

- Nacka Hembygdsförening
- Nacka Miljövårdsråd
- Nacka vatten och avfall AB
- Natur- och trafiknämnden
- Naturskyddsföreningen Nacka
- Region Stockholm, Trafikförvaltningen
- Skanova Nätplanering Stockholm
- Stockholms stad
- Svindersvikens båtklubb
- Stockholm Vatten och Avfall AB
- Trafikverket
- Utbildningsnämnden

Luftfartsverket har lämnat in ett sekretessbelagt yttrande. Synpunkter har även inkommit från ägarna till fyra av de tolv fastighetsägarna på fastighetsförteckningen.

Inkomna synpunkter

Synpunkter i inkomna yttranden redovisas nedan i sammanfattad och förkortad form med planenhetens kommentarer.

Återkommande synpunkter

Många synpunkter är återkommande bland de cirka 1630 inkomna yttrandena. Detta beror framförallt på att cirka 1490 inkomna yttranden är likadant formulerade, dvs utgår från ett och samma yttrande. Budskapet i dessa yttranden är att ingen bebyggelse ska placeras på östra sidan om Henriksdalsbacken. Dessa yttranden sammanfattas under rubriken *Övriga inkomna synpunkter*. Cirka 180 av dessa yttranden innehåller utöver den likalydande texten även kompletterande synpunkter. Utöver detta har cirka 70 yttranden inkommit från privatpersoner. Dessa cirka 250 inkomna yttranden handlar främst om att inte bebygga hela eller delar av planområdet, de sammanfattas tematiskt under rubriken *Övriga inkomna synpunkter*.

Nedan bemöts återkommande synpunkter sorterade under olika teman.

Naturvärden

Synpunkterna handlar om att naturvärden, arter och ekologiska spridningssamband påverkas negativt vid ett genomförande av detaljplanen eftersom orörd naturmark bebyggs. Värden som bland annat lyfts fram för området är naturvärdesträd, rödlistade och fridlysta arter samt spridningskorridor för ädellövträd och barrskog. Därutöver framförs att ett genomförande av detaljplanen innebär negativa konsekvenser för den biologisk mångfalden.

Planenhetens kommentar: Planförslaget innebär att naturmark bebyggs och att naturvärden och arter kopplade till naturmarken därmed påverkas negativt. Efter samrådet har fler

utredningar tagits fram: naturvärdesinventering, fågelinventering, artskyddsutredning för fågel, inventering av fladdermöss och artskyddsutredning av fladdermöss samt inventering och inmätning av naturvärdesträd. Underlaget har legat till grund för att bättre kunna bedöma vilka naturvärdesträd som påverkas och huruvida fåglar och fladdermöss påverkas. Bebyggelsens och kvarterens utbredning har justerats för att spara ett större sammanhängande naturområde mellan kvarter 2 och 3. Planförslaget har utformats med bestämmelser avseende markens anordnande och vegetation för att i högre utsträckning anpassa nya byggnader och markarbeten till markens topografi och naturförutsättningar för att minimera schakt och fyllnadsarbeten. Ljusordningar regleras med planbestämmelser för kvartersmark för att minska ljusföroreningar till naturområde och minimera påverkan för nattlevande djur såsom fladdermöss.

De östra kvarteren i planförslaget ska uppföras med stor försiktighet avseende schakt och påverkan på naturmarken. Men det finns ändå en risk att naturmarken utanför planområdet påverkas vid genomförandet av planen. Inför genomförandet ska detta vidare studeras och regleras i avtal med respektive exploatör för att minimera påverkan.

Trolldalen utgör en spridningskorridor för ädellöv och barrskog. Kommunstyrelsen har beslutat att utreda frågan om bildande av naturreservat eller annat skydd för den del av Trolldalen som ligger utanför planområdet. Ett eventuellt beslut om naturreservat är positivt för att långsiktigt säkerställa naturvärden och spridningssamband i området.

Rekreation

Synpunkterna handlar om att Trolldalen är ett viktigt rekreationsområde som används av många men som på grund av planförslaget minskas och påverkas negativt både permanent och under byggtiden.

Planenhetens kommentar. Planförslaget innebär att rekreationsytor i form av naturmark minskar. Bebyggelsen har dock placerats nära Henriksdalsbacken för att kunna spara en stor del av Trolldalen som därmed kan fortsätta utgöras ett större och sammanhängande rekreationsområde. Bebyggelsen på östra sidan har flera allmänna släpp och stigar som påverkas av ny bebyggelse. Dessa kommer ledas om så att funktionen kvarstår. Efter samrådet har natursläppet mellan kvarter 2 och 3 breddats vilket ger en tydligare entré till Trolldalen så att människor fortsätter hitta dit. Flera offentliga ytor kommer att tillgängliggöras, rustas upp eller tillskapas i samband med detaljplanens genomförande. Sådana platser är exempelvis torget, gaturummen längs Henriksdalsringen och Henriksdalsbacken samt parkstråket mellan kvarter 4 och 5 och ytan intill natursläppet mellan kvarter 2 och 3. Detta sammantaget innebär att det kommer finnas fler anordnade offentliga platser med parkkvalitéer framöver än vad som finns på platsen idag. Under byggtiden kommer passagen genom natursläppet mellan Henriksdal och Svindersviken att vara tillgänglig.

Trafik

Synpunkterna handlar om att biltrafiken kommer öka, att kollektivtrafiken är viktig, att den bilfria vägen från Henriksdalsberget till Vilans skola bör vara kvar, att parkering inte bör tas bort och att en koppling till Sickla bör byggas.

Planenhetens kommentar: Planförslaget innebär ökad trafik till och från området, däribland med bil. Alstringen bedöms för planförslaget inte vara av större omfattning men ökar naturligt trafikmängden i området överlag. Detta bedöms inte komma medföra någon större påverkan på kringliggande vägnät. Planförslaget har ett stort fokus på att främja hållbara trafikslag framför bilanvändning genom att placera all parkering i ett gemensamt garage och planera för andra typer av mobilitetstjänster.

Efter samråd har busstorgets utbredning och utformning justerats för att ge bättre förutsättningar för busstrafik som är betydelsefullt för områdets tillgänglighet.

Föreslagen förtätning på Henriksdalsberget innebär en ny bebyggelsestruktur som medför att den bilfria vägen från Henriksdalsringen till Vilans skola tas bort. Förslaget syftar bland annat till att öka trygghetsaspekter i stadsmiljön genom att rikta rörelseflöden för gående till gatuplan. För att barn och vuxna ska kunna röra sig tryggt och säkert i området ska Henriksdalsbacken byggas om och utformas med bredare gång- och cykelbanor, möblering samt övergångsställen. Invid de föreslagna radhusen planeras för en ny gångbana, vilket innebär att befintliga träd på Henriksdalsringen behöver tas bort. Nya träd planteras dock längs gatumarken.

En del parkeringsplatser kommer försvinna i och med planförslaget på grund av att andra prioriterade funktioner behöver inrymmas i stadsmiljön. Parkeringsplatserna kan delvis kompenseras för genom att vissa platser för boendeparkering konverteras till korttidsparkering samt nya möjligheter till parkering i föreslagen mobilitetsanläggning. Ambitionen är även att minska efterfrågan på parkeringsplatser genom samnyttjande av parkeringsplatser, möjlighet att nyttja bilpool samt enkel och attraktiv tillgång till andra trafikslag än bil.

En koppling mellan Henriksdal och Sickla är efterfrågat men ingår inte i planförslaget för Henriksdalsbacken. Kommunstyrelsen i Nacka kommun fattade den 2 september 2024 beslut om att starta ett separat stadsbyggnadsprojekt för en gång- och cykelbro mellan Henriksdal och Sickla. Frågan hanteras inledningsvis genom ett planarbete där förutsättningarna för en bro utreds.

Bebyggelsetypologi och gestaltning

Synpunkterna handlar om att det är för mycket bebyggelse, att en annan typologi och gestaltning borde väljas.

Planenhetens kommentar: Efter samrådet har bebyggelseförslaget justerats för att uppnå en högre anpassning till platsens förutsättningar. Kvarter 3 har ändrat form och höjd för att bättre ta

hänsyn till naturvärdesträd och silhuetten mot Svindersviken. Kvarter 4 har ändrat form, det vinklade huset har rätats ut och ger mer plats åt torget. Bebyggelsens höjder har setts över. Kommunen bedömer att bebyggelseypologin med kvarter runt innergårdar på västra sidan och mer uppbrutna kvarter på östra sidan är lämplig på platsen då den ger förutsättningar att skapa en sammanhållen och tät stadsbebyggelse i enlighet med översiktsplanen och samtidigt begränsa intrånget i naturmarken. I kvarter 5, mot Henriksdalsringen planeras för radhus i syfte att bidra med en blandad bebyggelseypologi. Gestaltungsprinciper ligger till grund för planförslagets utformning för att säkerställa att ny bebyggelse i volym, kulör och uttryck ges en kvalitativ gestaltning med kulörer som harmonierar med området, befintliga värden och underordnar sig landskapet.

Kulturmiljö

Synpunkterna handlar om kulturmiljövärden och de negativa konsekvenser som uppkommer genom föreslagen bebyggelse. Befintliga värden som lyfts fram är dels det lokala intresset för kulturmiljövården – *Henriksdalsberget*, dels riksintresse för kulturmiljövården – *Stockholms farled och inlopp*. Henriksdalsberget beskrivs som ett framträdande landmärke i stads- och landskapsbilden och som en karaktär inom riksintresseområdet. Det framhålls att föreslagen bebyggelse förändrar upplevelsen av Henriksdalsberget i stads- och landskapsbilden samt i vyerna från inloppet, Djurgården och Svindersviks gård.

Planenhetens kommentar: Efter samrådet har bebyggelsen justerats avseende placering och omfattning (bebyggelseyta och våningsantal). Kvarter 4 har minskats med cirka 50 lägenheter. Kvarter 3 har ändrat form och höjd för att bättre ta hänsyn till naturvärden och silhuetten mot Svindersviken och vyer från Svindersviks gård. Bebyggelsens höjder har generellt setts över för att skapa en jämnare silhuett som följer landskapets form, utan enskilda uppstickande byggnader. Natursläppet mellan kvarter 2 och 3 har breddats vilket skapar ett större respektavstånd mellan bebyggelse och natur. Gestaltungsprinciper för arkitektonisk kvalitet, material och kulörer regleras med utformningsbestämmelser. Vidare har planförslaget kompletterats med utformningsbestämmelser avseende ljusanordningar för att minimera bebyggelsens omgivningspåverkan i landskapet. För kvarteren som vetter mot Trolldalen har planförslaget kompletterats med bestämmelser om markens anordnande i syfte att bebyggnad av kvarterensmarken inte ska medföra skador på träd inom angränsande fastighet.

Kommunen bedömer att föreslagen bebyggelse kommer förändra stads- och landskapsbilden samt vyer som berör riksintresset. Genom planförslagets utformning regleras ny bebyggelse vilket säkerställer att ny bebyggelse kommer underordna sig Henriksdalsbergets bebyggelse och utformas med ett varsamt förhållningssätt gentemot omgivande natur vilket kommer minimera omgivningspåverkan. Sammantaget bedömer kommunen att förslaget underordnar sig den kulturhistoriska bebyggelsen på Henriksdalsberget och inordnar sig i landskapet så att skada på det lokala intresset för kulturmiljön och riksintresse för kulturmiljövården inte uppstår.

Barnkonsekvenser

I synpunkterna framhålls att barn påverkas negativt av att den bilfria vägen till Vilans skola försvinner, att det blir brist på rekreationsytor och att förskolegården blir för liten.

Planenhetens kommentar: Planförslaget innebär en tätare stadsmiljö genom en ny bebyggelsestruktur och med nya kopplingar ut mot naturmarken. En tätare stadsmiljö kan skapa bättre förutsättningar för närhet till olika funktioner vilket kan gynna både vuxna och barn. Planförslaget innebär att rekreationsytor i Trolldalen minskar genom att delar av naturmarken bebyggs. I planarbetet har en avvägning gjorts mellan behovet av bostäder och ianspråktagande av rekreationsytor. I den avvägningen har behovet av bostäder bedömts väga tyngre, varför rekreationsytor har tagits i anspråk. En aspekt som även beaktats vid avvägningen är att den större delen av naturområdet Trolldalen bibehålls och att rekreativa värden i området därmed finns kvar.

Planförslaget innebär en ny bebyggelsestruktur vilket innebär att gång- och cykeltrafik i huvudsak sker längs gaturummet. Den planskilda gång- och cykelvägen mellan Henriksdalsringen och Henriksdalsbacken tas bort men för att öka trafiksäkerheten kommer nya övergångsställen att tillföras. Förskolegården kommer få en begränsad yta på cirka 1000 kvadratmeter. I planarbetet har en avvägning gjorts mellan intrång i naturmarken och storleken på förskolegården. I den avvägningen har minimering av intrånget i naturmarken bedömts väga tyngre, varför förskolans gård har minimerats. En aspekt som beaktats vid avvägningen är det faktum att allmänna lekytor finns inom promenadavstånd från den planerade förskolan, i form av Henriksdalsringens parkrum.

Störningar

Synpunkterna handlar om att luftkvaliteten försämras, att trafiken kommer generera mer buller och att byggnationen kommer innebära störningar i form av buller, sprängning och tillfälliga lösningar för trafiken.

Planenhetens kommentar: Luftkvaliteten bedöms inte försämras nämnvärt i och med att området är högt beläget på ett berg och generellt sett välventilerat. Avståndet mellan den föreslagna nya bebyggelsen på vardera sida om Henriksdalsbacken är cirka 30 meter och den planeras bestå av flera huskroppar med öppningar emellan, vilket gör att gaturummet blir relativt brett och att luften kan passera mellan huskropparna.

Bullerutredningen har kompletterats med fördjupad analys av lägenhetsutformningar och åtgärder. Bedömningen är att gällande riktvärden för buller kan uppnås för de planerade bostäderna. Utredningen visar även att den nya bebyggelsen innebär en viss förbättring ur bullersynpunkt för befintlig bebyggelse genom att den nya bebyggelsen skärmar av bullret.

Byggtiden kommer innebära störningar i form av buller, sprängning och tillfälliga lösningar för trafiken. Under byggtiden ska tillgänglighet till befintligt bostadsområde, Henriksdalsringen,

säkerställas för både bil, gående och cyklister. Även framkomligheten för busstrafiken kommer att säkerställas. Gångtrafik till närliggande förskola och grundskola ska säkerställas under utbyggnaden. Det finns särskilda krav som byggherrar behöver följa under byggtiden bland annat för att minska buller, vibrationer och dammpartiklar med hänsyn till boende och miljön i området. Dessa krav regleras dock inte av detaljplanen utan av annan lagstiftning.

Klimatförändringar.

Synpunkterna handlar om att träd och naturmark behövs för att lagra koldioxid och för klimatanpassning.

Planenhetens kommentar: Naturmark med träd utgör viktiga inslag i stadsmiljön ur flertalet aspekter varav koldioxidlagring är en angelägen aspekt utifrån klimatpåverkan. Samtidigt behövs fler bostäder i Stockholmsregionen och för Nackas behov av fler bostäder har Västra Sicklaön pekats ut för tät stadsbebyggelse i översiktsplanen vilket bedöms väga tyngre än bevarande av träd och naturmark. Ur ett klimatperspektiv är det fördelaktigt att utveckla områden med befintlig infrastruktur som är kollektivtrafiknära och därmed ger förutsättningar för närhet och hållbara vanor. I projektet har en markanvisningstävling med klimatprofil genomförts. Detta innebär att kvarter 4 ska byggas på ett klimatsmart vis med minimerat koldioxidavtryck.

Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken

Synpunkterna handlar om att föreslagen bebyggelse i östra delen av planområdet bör tas bort.

Planenhetens kommentar: Naturområdet Trolldalen har stora värden avseende natur och rekreation. Detaljplanens tre föreslagna kvarter i naturmarken på östra sidan om Henriksdalsbacken innebär negativa konsekvenser utifrån dessa aspekter. Samtidigt innebär planförslaget att ny bebyggelse uppförs i anslutning till befintlig bebyggelse på Henriksdalsberget vilket är positivt ur andra aspekter. Det innebär bland annat ett effektivt markutnyttjande eftersom befintlig teknisk infrastruktur kan nyttjas. Bebyggelse på båda sidor om gatan innebär även ett mer sammanhållet gaturum vilket skapar förutsättningar för ett trivsammare och tryggare stadsrum. Släppen mellan husen kommer fortsatt att kunna erbjuda kontakt med naturen för de som rör sig på Henriksdalsbacken. I avvägningen mellan natur- och rekreationsvärden och tillkomsten av bostäder med effektivt markutnyttjande har bostäderna bedömts väga tyngre. Bebyggelsens utbredning öster om Henriksdalsbacken har minimerats genom val av typologi och utformning av gårdar och stor del av Trolldalen berörs inte av planförslaget. För de delar av Trolldalen som ligger utanför planområdet ska det utredas om naturreservat eller annat skydd ska införas.

Bygg inte alls, bygg någon annanstans

Synpunkterna handlar om att detaljplanen borde stoppas helt. Vissa lyfter att byggnation av bostäder kan ske någon annanstans, exempelvis genom att däcka över Värmdöleden.

Planenhetens kommentar: Planområdet är centralt beläget med närhet till Stockholms innerstad och tät kollektivtrafik. Området är utpekad för tät stadsbebyggelse i kommunens översiktsplan och i det planprogram som tagits fram för planområdet. En bebyggelseutveckling i området är därmed något som funnits med under lång tid i kommunens stadsutveckling och är något som kan förväntas i ett centralt läge med utbyggd infrastruktur. En överdäckning av Värmdöleden skulle ge positiva effekter utifrån trafikbuller och stadsmiljökvantiteter. Värmdöleden är dock primär transportled för farligt gods vilket innebär att en överdäckning med bostäder är en mycket komplicerad och kostsam process som det inte bedöms finnas några förutsättningar för att genomföra idag.

Värdeinsänkning på bostäder

Synpunkterna handlar om att befintliga bostäder på Henriksdalsberget kommer minska i värde på grund av planförslaget.

Planenhetens kommentar: Ett genomförande av planförslaget innebär att en del av de befintliga lägenheterna på Henriksdalsberget kommer få en förändrad utsikt samt att området kommer störas av byggnationen. Västra Sicklaön är utpekad i översiktsplanen som tät stadsbebyggelse och det finns ett planprogram från 2018 som beskriver tillkommande bebyggelse. En byggnation i enlighet med aktuellt planförslag är därmed något som boende har kunnat förvänta sig sedan en längre tid. I de centrala delarna av Nacka innebär förtätningen som helhet att tunnelbanan kan byggas ut till Nacka vilket i stort ökar områdets värde och attraktivitet. Planenheten bedömer att även om planförslaget innebär vissa nackdelar för boende vars utsikt påverkas medför planförslaget även positiva aspekter för de närboende i form av ett attraktivare gaturum längs med Henriksdalsbacken, mer service och tillkommande parker. Planförslaget bedöms inte påverka närboende på ett sätt som orsakar betydande olägenhet.

Hundrastgården

Synpunkterna handlar om att en hundrastgård inte bör placeras i den känsliga naturmarken på östra sidan om Henriksdalsbacken.

Planenhetens kommentar: Efter samrådet har planförslaget justerats. Ett genomförande av detaljplanen innebär att bebyggelse ersätter befintlig hundrastgård i anslutning till Henriksdalstorget. Hundrastgårdar bidrar till liv i området och fungerar som viktiga mötesplatser för boende men även för besökare till området. Hundrastgårdens placering och utformning bör väljas utifrån tillgänglighetsaspekter och för att skapa trivsel. En placering inom Henriksdalsområdet men utanför planområdet studeras. Det finns även planer på att anlägga en tillfällig hundrastgård i Finnboda.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder

1. **Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott** tillstyrker detaljplanens samrådsförslag.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

2. **Fritidsnämnden** ställer sig positiv till detaljplanen och vill lämna följande synpunkter. Det finns efterfrågan på ytor för rörelse och det är därmed angeläget att beakta och utreda exempelvis tak inom området för att främja ytor för rörelse. Möjligheten att bevara klätterväggen bör utredas. Säkra gång- och cykelvägar för barn är viktigt. Ny stadsplanering i Nacka bör ta hänsyn till barn och ungdomars behov av kulturaktiviteter på fritiden.

Planenhetens kommentar: Tak på ny bebyggelse kan i viss utsträckning användas för takterrasser. Föreslagen bebyggelse ska i huvudsak utgöra bostadsanvändning och takutformningen är en särskilt värdefull aspekt utifrån omgivningspåverkan vad gäller stads- och landskapsbild samt påverkan på riksintresse. Detta innebär sammantaget att större anläggningar för exempelvis spontanidrott inte är lämpliga på tak inom planområdet. Klätterväggarna i området bibehålls. Gång- och cykelvägen längs med Henriksdalsbacken kommer breddas vilket är positivt för trygghet och säkerhet för barn och ungdomar. Vid ett genomförande av stadsbyggnadsprojektet planeras även för nya övergångsställen.

3. **Kulturnämnden** ställer sig positiv till detaljplanen och vill lämna följande synpunkter. Det är av vikt att höga hus planeras med hänsyn till omgivningen, kulturmiljöprogrammet och riksintresset för kulturmiljövärden. Gestaltningen av nya byggnader ska smälta in i omgivningen och harmonisera med befintlig bebyggelse. Generösa glasytor på bottenplan skapar ljusa gatumiljöer som ger trygghet. Ny stadsplanering i Nacka bör ta hänsyn till barn och ungdomars behov av kulturaktiviteter på fritiden

Planenhetens kommentar: Områdets värden i kulturmiljö och natur samt omgivningspåverkan har varit en viktig aspekt vid utformningen av detaljplanen. Efter samrådet har planförslaget bearbetats för att i högre utsträckning ta hänsyn till platsens unika förutsättningar och värden för att minimera negativ omgivningspåverkan. Bland annat har bebyggelsen justerats avseende placering, utbredning och höjd för att bättre följa landskapets form. Gestaltungsprinciper avseende bland annat kulör och material regleras med utformningsbestämmelser för ny bebyggelse.

4. **Natur- och trafiknämnden** ställer sig till positiv till syftet med detaljplanen, vilken är att möjliggöra för bostäder i kollektivtrafiknära lägen.

Natur- och trafiknämnden instämmer i bedömningen att detaljplanen kommer medföra negativ påverkan på naturvärden. Det är därför av stor vikt att genomföra de inventeringar som rekommenderas samt artskyddsutredning för fågel och eventuellt fladdermus.

Kvarteren öster om Henriksdalsbacken bör studeras vidare så att de kan genomföras utan att naturmarken utanför kvartersmarken skadas eller tas i anspråk under byggtiden.

Natur- och trafiknämnden vill se ett skyfallsförslag som inte medför negativ påverkan på naturområdet utanför detaljplanen.

Natur- och trafiknämnden menar att i samrådsförslaget föreslås förskolebarnen leka i ett brant skogsområde som inte är lämpligt för lek. Även närheten till en väg med tunga fordon och en liten mörk gård innebär olämplig miljö för pedagogisk verksamhet. Stor risk finns för att naturmarken där lek föreslås förlorar naturvärden på grund av slitage. Natur- och trafiknämnden anser därför att förskolan bör placeras närmare torget.

Natur- och trafiknämnden önskar en ny placering för den befintliga hundrastgården och att omlokaliseringen genomförs inom ramen för stadsbyggnadsprojektet.

Natur- och trafiknämnden belyser att enligt gatusektionen i planbeskrivningen finns belysning bara på ena sidan av vägen, belysning krävs på båda sidor.

Natur- och trafiknämnden påpekar att den redovisade busshållplatsen och vändplatsen är underdimensionerad enligt RiGata-Buss, kraven i RiGata-Buss bör följas. De föreslagna parkeringsplatserna vid torget ska inte försämra trafiksäkerheten och framkomligheten för busstrafiken, detta behöver utredas vidare.

Då Henriksdalsbacken är brant behöver det finnas extra bredd vid kurvorna, enligt RiGata. Natur- och trafiknämnden efterfrågar två olika sektioner av den del av Henriksdalsringen som omfattas av projektet, på sträckan med bussen respektive utan bussen, samt en beskrivning av hur denna ska ansluta till befintlig väg.

Natur- och trafiknämnden efterfrågar förtydligande om att delen av Henriksdalsringen som trafikeras av buss är dimensionerad för att uppfylla Trafikförvaltningens krav.

Natur- och trafiknämnden vill att övergångsstället som ska ersätta gångtunneln utreds närmre utifrån lutningar och trafiksäkerhet.

Natur- och trafiknämnden framhåller vikten av att det i genomförandeskedet tas fram ett underlag för att fatta beslut om gång- och cykelbron.

Planenhetens kommentar: Inventering av fladdermus samt artskyddsutredningar för fågel och fladdermus har utförts. Kvarteren öster om Henriksdalsbacken har studerats vidare, bland annat utifrån påverkan på naturmarken. Kvarteren ska uppföras med stor försiktighet och hänsyn till naturmarken, viss risk för att naturmarken påverkas finns ändå. Planförslaget har utformats med bestämmelser som i högre utsträckning säkerställer anpassningar till markens topografi och naturförutsättningar samt utifrån aspekten att minimera påverkan på närliggande träd.

Förskolan har flyttat från kvarter 1 till kvarter 2 vilket innebär en centralare placering i området och med bättre ljusförhållanden. Planenhetens bedömning är att det går att utforma en varierad och kvalitativ förskolegård inom ramen för de förutsättningar som finns. Förskolegården är liten för att minimera inspråktagandet av intilliggande naturmark. Särskild hänsyn kommer att tas till kvarvarande naturmark vid byggandet. En förskola närmare torget inom kvarter 4 skulle innebära att förskolegården placeras ovanpå ett bjälklag utan naturlig terräng och grönska samt med sämre solljusförhållanden. Föreslagen hantering av skyfallet har ändrats sedan samrådet och med nuvarande förslag leds det inte ut i naturmarken längre, utan huvudsakligen längs Henriksdalsbacken. Ny placering av hundrastgården studeras utanför detaljplanens område. Belysning planeras på båda sidor om Henriksdalsbacken. Busshållplatserna och vändplatsen har reviderats efter samrådet i syfte att uppfylla kraven i RiGata-Buss. Övergångsställena har studerats närmre utifrån lutningar och vilplan. Ett stadsbyggnadsprojekt för en gång- och cykelbro mellan Henriksdal och Sickla har nyligen startats upp.

5. **Utbildningsnämnden** framhåller att det är av yttersta vikt att förskoleplatser tillskapas i området. Skolplatser finns däremot i närområdet som täcker det ytterligare behovet som skapas. Utbildningsnämnden påpekar att förskolegårdens storlek är betydligt mindre än vad som rekommenderas av Boverket och utifrån den aspekten bör intilliggande grönområde om möjligt anpassas till en säker miljö för barn.

Planenhetens kommentar: Föreslagen förskolegård omfattar cirka 1000 kvadratmeter vilket innebär cirka 10 kvadratmeter per barn. Gårdsytan är liten för att minimera ingreppen i intilliggande värdefull naturmark. Förskolegården ligger nära andra ytor som kan nyttjas för lek, exempelvis den parkliknande gården inom Henriksdalsringen. Vid detaljutformning av förskolegården bör medvetna val göras så att gården ges en varierad utformning som både bjuder till lek men även är trygg, tillgänglig och säker.

6. **Äldrenämnden** har inga synpunkter.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

Inkomna synpunkter från myndigheter och remissinstanser

7. **Länsstyrelsen** bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att planförslaget behöver bearbetas vad gäller frågor som rör riksintresse för kommunikationer, riksintresse för kulturmiljö, miljö kvalitetsnormer för vatten samt hälsa med avseende på buller och säkerhet med avseende på olycks- och översvämningrisk. Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kopplade till lukt, naturmiljö, barnperspektivet och riskhantering.

8. Ingripandegrunden enligt 11 kap.10§ PBL

Riksintresse för kulturmiljövården

Planområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, Norra Boo - Vaxholm - Oxdjupet - Lindalssundet (AB 51, 58 - delen i Nacka och Boo sn). Riksintresset är stort och komplext med flera relevanta uttryck. Även uttryck för riksintresset med farledsmiljön och sommarnöjesmiljön är viktiga och behöver lyftas fram i planbeskrivningen. Utifrån förslaget behöver dock störst vikt läggas vid riksintresset som en industri- och farledsmiljö.

Planförslaget utgår från kommunens tidigare program för Henriksdal, vilket innebär att planområdet är en del av ett större pågående projekt med fler kommande detaljplaner i närområdet och inom riksintresset. Planhandlingarna behöver därför innehålla en bedömning av kumulativa effekter med tanke på kommande detaljplaner.

En översyn av riksintresset har genomförts sedan programmet antogs av kommunen. Det innebär att uttryck och bedömning utifrån riksintresset kan skilja sig från tidigare bedömning som gjorts i samband med Länsstyrelsens programsamrådsyttrande (dnr 4021-6073-2016). Nu gällande beslut med motiv och uttryck går att läsa i sin helhet här, *Riksintressebeskrivningar | Riksantikvarieämbetet (raa.se)*

Det är Länsstyrelsens bedömning att föreslagen lokalisering av ny bebyggelse är möjlig utan att påtagligt skada riksintressets uttryck. Men Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om behovet av ytterligare utredning och bearbetning av förslaget. De åtgärder och den anpassning som krävs för att undvika påtaglig skada behöver bli tydligare. Planhandlingarna behöver kompletteras med uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa effekterna på riksintressets uttryck. Länsstyrelsen saknar även en analys av de kumulativa effekterna och vilken typ av åtgärder som området är mer eller mindre känsligt för med hänsyn till riksintressets olika uttryck, med fokus på farledsmiljön och industrimiljön.

Sammanfattningen med avvägningar i planbeskrivningen behöver även förtydligas. Uttryck som ligger till grund för ett riksintresse kan inte vägas mot allmänna eller enskilda intressen så som bostadsbyggande. Riksintressets uttryck ska tillvaratas och det måste framgå hur i planbeskrivningen och på plankartan.

Riksintresse för kommunikationer

Östlig förbindelse är utpekad som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Markanspråket för den nya vägen har setts över och preciserats för att underlätta den kommunala planeringen och prövningen av konkurrerande markanspråk vid detaljplaneläggning. Den gjorda preciseringen är dock ännu inte formellt beslutad av Trafikverket, utan det väntas ske under våren 2022. Mot bakgrund av att beslutet kommer att fattas i närtid anser Länsstyrelsen att kommunen ska beakta anspråket redan nu och i

planhandlingarna redovisa om och eventuellt hur anspråket berörs av planförslaget. Det bör av planhandlingarna tydligt framgå att planförslaget varken försvårar tillkomsten eller nyttjandet av vägen när den väl är byggd.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Planområdet rinner av till vattenförekomsten Strömmen, dels norrut, dels söderut till Svindersviken. Strömmen har otillfredsställande ekologisk status och uppnår inte heller god kemisk status. Flera av kvalitetsfaktorerna har klassificerats i den sämsta statusklassen, vilket innebär att halterna av dessa ämnen inte får öka för att inte försämringsförbudet ska överträdas. Det gäller näringsämnen (fosfor och kväve), koppar, PCB, zink, kadmium, bly, kvicksilver, antracen, PBDE, PFOS, fluoranten och TBT.

Den dagvattenutredning som har gjorts (Norconsult 2021-12-06) visar att belastningen av samtliga undersökta föroreningar ökar efter exploatering, men minskar efter föreslagen rening. Dock har inte belastningen av kvicksilver, antracen, PBDE, PFOS eller fluoranten analyserats. Kommunen behöver även säkerställa att belastningen av dessa substanser inte ökar.

Dagvattenutredningen förslår att dagvatten renas med växtbäddar och skelettjordar. För att dessa ska ha avsedd effekt krävs att de underhålls kontinuerligt. Kommunen behöver visa att detta underhåll kommer att genomföras på ett lämpligt sätt. Det behöver också framgå av planhandlingarna och vid behov regleras i plankartan var dessa anläggningar ska placeras.

Regnbäddarna för kvarter 4 och 5 (väster om Henriksdalsbacken) föreslås anslutas till befintligt ledningsnät. Det framgår inte i planhandlingarna om ett kombinerat eller duplicerat ledningsnät avses. Det är inte lämpligt att leda dagvattnet till kombiledningar på grund av försämrad rening i mottagande reningsverk och ökad risk för bräddning, vilket kan leda till ökad belastning på recipienten.

Svindersviken är kraftigt förorenad främst från tidigare verksamheter. Ett ökat flöde av vatten vid till exempel kraftigt regn kan medföra grumling och att föroreningarna frigörs i vattenmassorna. Den risken finns redan idag. Vid kraftiga regn uppstår en vattenplym från utloppet av en befintlig dagvattenledning som mynnar i Svindersviken. Med den planerade bebyggelsen i planen förväntas skyfall leda till översvämningsrisk i planområdets närhet. För att förbättra skyfallssituationen nedströms planområdet föreslås i dagvattenutredningen att delar av vattnet från Henriksdalsberget leds mot Svindersviken via två kulvertar. Detta medför ytterligare risk för grumling av de förorenade sedimenten. Dagvattenledningar som mynnar i Svindersviken behöver utformas så att inte sediment grumlar upp vid kraftiga regn.

Från och med den 22 december 2021 gäller nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster varför uppgifterna om ekologisk status, kemisk status och

miljökvalitetsnormer är inaktuella (se <https://viss.lansstyrelsen.se/>). En skillnad mot tidigare är att miljökvalitetsnormen nu kan skilja sig åt mellan olika kvalitetsfaktorer och påverkanstryck för samma vattenförekomst. Det möjliggör att de kvalitetsfaktorer som är svåra att förbättra till det ursprungliga måläret (2015) kan medges en tidsfrist eller få mindre stränga krav. Kommunen behöver visa hur planen påverkar möjligheten att följa samtliga miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster.

Hälsa och säkerhet – buller

Planområdet utsätts för höga ljudnivåer från flera håll och från olika trafikslag. Av planbeskrivningen framgår att presenterad bebyggelsestruktur gör det svårt att få till väl skyddade fasader. Några lösningar som förs fram är indragna balkonger, storlek på lägenheter och användandet av burspråk. Tekniska lösningar som inglasning och ljudabsorbenter kommer att användas restriktivt.

Länsstyrelsen anser att bullersituationen behöver studeras vidare. I första hand behöver placering och utformning av byggnaderna säkerställa att Trafikbullerförordningen klaras och en god boendemiljö tillskapas. Det är alltså hela fasadsidor som bör klara begreppet ljuddämpad sida och inte enstaka vädringsfönster. Exempel på planlösningar behöver redovisas och om enstaka tekniska lösningar ändå behövs bör de finnas med och regleras i plankartan. Eventuella ytterligare åtgärder för att minska påverkan från buller ifrån omgivningen behöver beskrivas och säkerställas i plankartan.

Hälsa och säkerhet – tekniska olycksrisker

Planområdet är beläget på båda sidor av Henriksdalsbacken på vilken det går transporter med farligt gods. Riskutredningen (Brandskyddslaget, 2021-12-06) visar på att fördjupade analyser krävs för olycksscenarier med brand och explosion vid transporter. Enligt planbeskrivningen kommer en fördjupad riskanalys att genomföras inför nästa skede. Länsstyrelsen anser att de utredningar som krävs för att säkerställa markens lämplighet behöver genomföras inom ramen för detaljplanprocessen. Kommunen behöver visa på att planförslaget innebär en tolerabel risknivå genom att exempelvis visa på individrisken och samhällsriskerna. Vid analys av samhällsriskerna behöver omkringliggande bebyggelse och kommande detaljplaner inom närområdet också beaktas i syfte att undersöka den aktuella riskbilden i sin helhet och inte enbart den förändring av samhällsriskerna som en enskild detaljplan medför. Vidare behöver kommunen visa på effekterna för risknivån inom planområdet av eventuella föreslagna riskreducerande åtgärder samt reglera dem i plankartan. För mer information se Länsstyrelsens *Riktlinjer för planläggning till vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods*

Hälsa och säkerhet – risk för översvämning

Dagvattenutredningen (Norconsult, 2021-12-06) visar på att den största mängden av det vatten som faller på Henriksdalsberget kommer att passera genom planområdet och fortsätta rinna nedströms mot norr. Vid befintlig bebyggelse vid Henriksdalsringen finns också en

portik som leder vatten från en befintlig lågpunkt ut mot planområdet. För att förbättra skyfallssituationen nedströms planområdet föreslår utredningen att vattnet från Henriksdalsberget leds bort mot Svindersviken via två kulvertar. Kommunen behöver visa på hur planområdet påverkas av ett 100-årsregn med klimatfaktor. I analysen ska kommunen inte enbart beakta stående vatten utan även att flödena inom området inte utgör en risk. Vidare behöver kommunen reglera åtgärder och höjdsättning av mark i plankartan. Kommunen behöver också visa på att planförslaget inte medför negativa konsekvenser för omkringliggande bebyggelse samt säkerställa framkomligheten för utryckningsfordon. Se även *Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall.*

Av planprogram Henriksdal framgår att mer exploatering planeras i närområdet. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att ta ett helhetsgrepp kring hantering av översvämning till följd av skyfall inom området. Det kan exempelvis göras genom en gemensam skyfallsmodellering för området som visar på hur skyfallsvatten ska ledas och var eventuella gemensamma skyfallsytor kan placeras.

Råd om tillämpning av 2 kap. PBL

Lukt

Kommunen skriver att Henriksdals avloppsreningsverk ligger i direkt anslutning till planområdet samt att stora delar av reningsverket är inbyggt i berg, dock nämns att det finns vissa delar som ligger ovan mark och som kan generera lukt vid exempelvis underhåll. Kommunen nämner även att det inom några år kommer att bli aktuellt med en ombyggnation av verket och att det då kan bli fler delar av verket som byggs in under berg. Kommunen redogör för att luft från verket släpps ut via en hög skorsten. Länsstyrelsen vill här lyfta att kommunen bör vara medveten om att ett avloppsreningsverk kan lukta även vid normal drift och inte bara när vissa underhållsåtgärder genomförs. Även väderförhållanden spelar in när det gäller luktpåverkan. Exempelvis kan lukt förstärkas vid varma och fuktiga väderförhållanden

Länsstyrelsen kan inte se att någon luktutredning utförts inom planarbetet men om en ny bebyggelse kommer att anläggas så nära ett reningsverk är det mycket viktigt att åtgärder görs, för att så långt som möjligt minska risken för luktutsläpp. Länsstyrelsens bedömning är dock att den skorsten som finns idag sannolikt kommer att finnas kvar ovan mark och inte byggas in. Det framkommer också i planen att det förekommit klagomål på lukt i området, även om de varit få. Av denna anledning är det inte att rekommendera att bostäder byggs i så nära anslutning till avloppsreningsverket.

Naturmiljö

Det är positivt att kommunen inför granskningskedet planerar att ta fram en artskyddsutredning för fågel och för fladdermöss. Länsstyrelsen anser att ingreppet i naturmiljön bör begränsas för att minimera den idag förväntade negativa påverkan på naturvärden och spridningssambanden. Till exempel bör särskilt skyddsvärda träd i högre grad bevaras och på sikt även skyddas med planbestämmelser. Den gröna infrastrukturen bör i planhandlingarna även behandlas ur ett långsiktigt perspektiv, där målet ska vara att undvika en ytterligare försvagning av spridningssambanden.

Barnperspektivet

I planbeskrivningen framför kommunen att förskolan får nära till naturlek i skogsområdet och att förskolan kommer att använda skogen som en del av sin gård med tanke på den begränsade ytan. Länsstyrelsen anser att det även på förskolegården bör finnas möjlighet till naturlek. Natur innebär även ett naturligt skydd mot strålning från solen och skapar en del skugga under årets varmare månader. Dessutom är naturområden bra för barns hälsa både fysiskt och psykiskt. Inför granskningen bör kommun tydligare beskriva och göra en bedömning av utformningen av lekmiljöerna för barnen. På förskolegården bör dessutom en större del av gården klara riktvärdena för buller, med tanke på gårdens storlek och antal barn.

Risk för ras och skred

Planområdet hyser branta bergslänter. Kommunen har gjort bedömningen att det inte föreligger någon risk för ras och skred inom planområdet. Länsstyrelsen anser dock att ett förtydligande av den bedömningen behöver göras, med avseende på risk för bergras och blocknedfall.

Undersökning betydande miljöpåverkan

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planförslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, under förutsättning att kommunen säkerställer att planen inte medför påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården. Planhandlingarna behöver bland annat kompletteras med uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa effekterna på riksintressets uttryck. Se utförligare synpunkter under rubriken ”riksintresse för kulturmiljövård”.

Planenhetens kommentar:

- Riksintresse för kulturmiljö

Planförslaget har efter samråd bearbetats utifrån omgivningspåverkan och med hänsyn till riksintresset. Bebyggelsen har omarbetats och silhuetten för den nya bebyggelsen följer i stort landskapets form och placeras generellt sett lägre än den befintliga bebyggelsen på Henriksdalsberget. Landskapsbilden går på så vis fortsatt att avläsa på håll då bebyggelsen följer landskapets topografi. Bebyggelsen är nu utformad som en tydlig enklav till Henriksdalsbergets

bebyggelse vilket underlättar läsbarheten i landskapet. Byggrätten regleras med planbestämmelser avseende placering och volym (yta och höjd). Detta säkerställer bland annat att den nya bebyggelsen är lägre än Henriksdalsbergets bebyggelse.

Detaljplanen har utformats med kvarter där ny bebyggelse öster om Henriksdalsbacken har placerats med ett respektavstånd mot naturmarken och mot ravinen mellan kvarter 2 och 3. Volymerna är utformade för att följa terrängen och kvarteret närmast Svindersviken har anpassats i höjd och våningsantal för att följa trädens naturliga siluett. Kvarteren (kvarter 1-3) mot naturområdet som vetter mot Svindersviken har i hög utsträckning placerats för att minimera ingrepp i skärgårdslandskapet och för att bibehålla värdefulla träd utifrån naturvärden och värden i landskapet. I vyerna från Svindersviken lämnas den markanta bergsbranten ovanför Svindersviken och en stor del av skogen opåverkad av ny bebyggelse, vilket gör att topografin inom riksintresset fortfarande blir avläsbar.

Vidare har detaljplanen utformats med planbestämmelser som reglerar material och kulörer vilket innebär en högre grad av anpassning till platsens förutsättningar – *bebyggelse på berg med omgivande naturmark som syns i landskapet*. Plankartans utformningsbestämmelser utgår från tematiska gestaltungsprinciper som tydligare redovisats i planbeskrivningen. Sammantaget säkerställer detta att ny bebyggelse förhåller och underordnar sig bebyggelsen på Henriksdalsberget och skärgårdsnaturen vilket minimerar negativ omgivningspåverkan på riksintresset. Detta innebär att den nya bebyggelsen knappt blir synlig i vyerna från farleden i norr och inte konkurrerar med industrimiljön i Finnboda. Från vyerna vid Svindersviken döljer sig bebyggelsen bakom trädsiluetten. Kulörerna bidrar till att tona ner intrycket. Även om riksintresset till viss del påverkas negativt genom ny bebyggelse i landskapet så bedöms planförslaget med de anpassningar som beskrivs ovan inte medföra påtaglig skada på riksintresset.

Planförslaget har kompletterats med en analys av de kumulativa effekterna i området vilket redovisas i planbeskrivning och miljöredovisning.

Planbeskrivningen har förtydligats utifrån vilka avvägningar som ligger till grund för detaljplanens utformning.

- Riksintresse för kommunikationer:

Planområdet berörs av riksintresse för Östlig förbindelse. Trafikverket beslutade om en riksintresseprecisering av Östlig förbindelse i september 2022. Riksintressepreciseringen innebär att trafikledens tunnlar kan komma att lokaliseras under Henriksdalsberget i form av bergtunnlar. Leden kommer med största sannolikhet utgöra transportled för farligt gods. En mindre del av planområdet ingår i området för riksintressepreciseringen. Inom detta område planeras vägtunnel för östlig förbindelse ligga djupt under markytan, med vägtunnelns tak djupare än 25 meter under mark. Sammantaget görs bedömningen att detaljplanen är förenlig med riksintresset för Östlig förbindelse. Detaljplanen innebär således inte att tillkomsten eller utnyttjandet av den eventuellt

kommande trafikaneläggningen Östlig förbindelse försvåras. Detaljplanens utformning innebär en god hushållning med marken inom planområdet genom att intresset av att utveckla området för stadsbebyggelse kan kombineras med ett säkerställande av möjligheterna till en framtida kombinerad markanvändning med trafiktunnlar, 3 kapitlet 1 § miljöbalken. Planbeskrivningen har kompletterats med information om detta.

- Miljö kvalitetsnormer för vatten

Dagvattenutredningen har uppdaterats med analys av kvicksilver, antracen och fluoranten. Planbeskrivningen har kompletterats med en tabell över beräknad föroreningsbelastning av olika ämnen från planområdet. Vad gäller PBDE har det inte nödvändigtvis en koppling till dagvattenhantering. PBDE överskrider sitt gränsvärde i recipienten på grund av långväga atmosfärisk deposition och tekniska förutsättningar att åtgärda PBDE saknas. (VISS, 2023). PFOS inkluderas i gruppen PFAS-ämnen vars tillförlitlighet i StormTac är låg. PFAS reduceras inte heller i vanliga dagvattenlösningar. Om föreslagen dagvattenhantering vidtas bedöms samtliga föroreningar till recipienten att minska enligt utredningen.

Växtbäddarna på kommunens mark kommer att underhållas i enlighet med kommunens standard. Underhåll av dagvattenanläggningar är inte en fråga som kan regleras i en detaljplan.

I planbeskrivningen framgår en schematisk placering av dagvattenanläggningar för allmän plats och kvartersmark. Planenheten bedömer att det inte är lämpligt att reglera exakt placering av dessa i plankartan. En planbestämmelse säkerställer att de 10 första millimeterna regn från hårdgjorda ytor på kvartersmark fördröjs.

Planbeskrivningen har förtydligats med en beskrivning av dagvattensystemet.

Den skyfallshantering som låg till grund för samrådsförslaget har justerats. Skyfall mot Svindersviken kommer huvudsakligen att rinna på motsvarande sätt som idag, det vill säga främst via svackan/trappan i Trolldalen. Enligt uppgift från Nacka vatten och avfall (2024-06-24) är botten framför befintlig dagvattenledning som mynnar i Svindersviken helt fri från sediment. Det innebär att ingen grumling, och därmed förorenings spridning via sediment, kan förekomma där.

Berörd vattenförekomst är Strömmen. Med föreslagen hantering av dagvatten minskar föroreningsbelastningen från planområdet totalt sett. Exploateringen bedöms därför innebära att MKN kan följas för såväl de olika aktuella kvalitetsfaktorerna som den övergripande ekologiska respektive kemiska statusen i vattenförekomsten Strömmen.

- Hälsa och säkerhet – buller:

En ny bullerutredning ligger till grund för planförslagets utformning där ny bebyggelse placerats och utformats utifrån aspekten att uppnå en god ljudmiljö.

Byggnadernas placering och utformning har justerats sedan samrådet, exempelvis genom att en bullerskärmande del har lagts till i kvarter 3, hus 5, sedan samrådet för att tillskapa tystare sidor på kvarterets gård. För kvarter 4 och 5 möjliggörs detaljplanen byggrätt för mindre utskjutande byggnadsdelar som skärmar av buller från Henriksdalsbacken. Tekniska lösningar i form av en skärm på intilliggande uppbyggd gård bedöms endast behövas för två lägenheter i kvarter 5. Dessa bedöms inte vara lämpliga att reglera på plankartan. Med dessa åtgärder bedöms Trafikbullerförordningen klaras.

Exempel på planlösningar redovisas i bullerutredningen och i planbeskrivningen.

- Hälsa och säkerhet – tekniska olycksrisker:

Riskanalysen har kompletterats med en fördjupad analys av individrisker och samhällsrisker samt förslag på åtgärder och deras effekt.

Detaljplanen har utformats med planbestämmelser avseende skydd mot störningar. För ny bebyggelse som möjliggörs nära reningsverkets tunnelmynning längs Kvarnholmsvägen regleras riskreducerande åtgärder såsom riktning av friskluftsintag och att utrymning ska ske bort från Kvarnholmsvägen. Alla bebyggelsekvarter inom planområdet ligger invid eller nära Henriksdalsbacken där farligt godstransporter sker, och därför regleras ny bebyggelse med riskreducerande åtgärder såsom riktning av friskluftsintag, utrymning och fasadutformning utifrån eventuella olycksrisker. Vidare säkerställer en planbestämmelse att marken ska utformas så att stadigvarande vistelse inte uppmuntras mellan byggnader och vägen.

- Hälsa och säkerhet – risk för översvämning

Dagvattenutredningens avsnitt om skyfall har fördjupats och kompletterats. Hur planområdet påverkas av ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 redovisas.

Tidigare förslag i samrådsskedet om att leda ut skyfall från den övre delen av planområdet rakt söderut via en ny kulvert mot Svindersviken har frångåtts. Dagvattenutredningen visar att inga särskilda skyfallsåtgärder är nödvändiga att vidta då skyfallssituationen nedströms planområdet endast påverkas marginellt av detaljplanens genomförande.

Allmän plats för gata (Henriksdalsbacken och Henriksdalsringen) höjdsätts på plankartan för att säkerställa avrinning. På kvartersmark regleras höjdsättningen via avtal med byggaktörer, med stöd av höjdsättningen på allmän plats samt avrinningsplanen i dagvattenutredningen. Kommunen bedömer att eventuella skyfallsflöden i sig inte utgör en risk med tanke på att tillrinningsområdet är relativt begränsat och då Henriksdalsbacken, dit huvuddelen av skyfallet leds, har en så pass kraftig lutning. Inga instängda områden tillskapas inom planområdet.

- Lukt

Efter avstämning med Stockholm vatten och avlopp (SVOA) gör kommunen bedömningen att den planerade bebyggelsen inte kommer att utsättas för några bestående olägenheter på grund av avloppsreningsverket, och någon luktutredning behöver därför inte genomföras.

- Naturmiljö

Artskyddsutredning för fågel har tagits fram samt en inventering av fladdermöss och artskyddsutredning av fladdermöss. De skyddsåtgärder som föreslås för att inte strida mot artskyddsförordningen avseende fåglar och fladdermöss har beaktats genom bland annat planbestämmelse som reglerar belysning samt i avtal med respektive byggaktör.

Bebyggelsen har justerats i syfte att spara så många naturvärdesträd som möjligt. Kommunen har bedömt vilka naturvärdesträd som kan vara kvar och vilka som behöver avverkas. Det är 9-10 stycken som behöver avverkas. De naturvärdesträd som ligger inom eller nära planområdet har mätts in och utretts i syfte att spara så många som möjligt tillsammans med trädexpert och landskapsarkitekter (2024-10-04, rev 2024-10-28, Landskapslaget/VIÖS AB)

Plankartan har kompletterats med utförandebestämmelser (n) om markens anordnande och vegetation. Syftet är att bibehålla ett naturvärdesträd inom planområdet och minimera påverkan på träd inom naturmarken öster om planområdet.

Inom planområdet kommer en mindre del av befintlig allé med lönnträd och oxlar att påverkas genom att några träd behöver tas bort. Ansökan om dispens från biotopskyddet kommer att lämnas in till Länsstyrelsen inför detaljplanens antagande.

Kommunen utreder formellt skydd för naturområdet ”Trolldalen” öster om planområdet vilket kan innebära att naturvärden och spridningsvägar långsiktigt säkerställs.

- Barnperspektivet

Placeringen av förskolan har justerats sedan samrådet och den ligger nu längre ifrån Kvarnholmsvägen och på en mer bullerskyddad och ljusare plats. Huvudinriktningen är att behålla naturmark inom förskolegården i så stor utsträckning som möjligt. Marken behöver dock uppnå åtgärds mål för markanvändning avseende markföroreningar vilket innebär att möjligheten att bevara naturmark på förskolegården begränsas. Detaljerad utformning av förskolegården studeras vidare under genomförandeskedet.

I enlighet med bullerutredningen görs bedömningen att gällande riktvärden för förskolegården innehålls.

- Risk för ras och skred:

En översiktlig riskbedömning för ras, skred och erosion har tagits fram (Geoskills 2024). Av den framgår bland annat att nya schaktslänter kommer att anläggas, och att skyddsanordningar mot eventuella sten- och blocknedfall behöver hanteras i projekteringsfasen. Risk för skred mot Svindersviken är låg och planerad exploatering innebär ingen förändrad risk. Vid extremregn bedöms risken för erosionsskador som stor närmast Svindersviken, men konsekvenserna bedöms bli små då det endast finns en gångbana i det aktuella området. Befintligt erosionsskydd (nät) vid Svindersviken behöver åtgärdas oavsett exploateringen av Henriksdalsbacken. Planbeskrivningen har uppdaterats vad gäller dessa frågor.

9. **Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun** är frågande till att administrativ- och egenskapsgräns ibland är heldragen och ibland plus-prick-prick. Lantmäterimyndigheten lyfter att i planbeskrivningen bör förrättningskostnader och ersättningsfrågor utvecklas.

Planenhetens kommentar: Gränserna i plankartan har setts över och avsnittet om förrättningskostnader och ersättningsfrågor i planbeskrivningen har förtydligats. Inför granskning har dialog skett med lantmäterimyndigheten för att säkerställa detaljplanens genomförande avseende fastighetsrättsliga frågor.

10. **Lufftartsverket** har lämnat in ett sekretessbelagt yttrande.

Planenhetens kommentar: Yttrandet är hanterat.

11. **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap** avstår från att yttra sig i ärendet.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar svaret.

12. **Nacka Energi** lyfter att föreslaget E-område i plankartans norra del innebär att det blir för långa ledningar för elleverans till byggnaderna i söder. Därför behövs ytterligare ett E-område i plankartans södra del alternativt ett centralt placerat E-område. Nacka Energi förordar att transformatorstationerna placeras utomhus. Vid eventuella hinder för placering utomhus kan i undantagsfall stationen inhysas i en fastighet. Bilagor med förslag på placering av E-område och anvisningar bifogas. Nacka Energi ger även allmänna upplysningar kring schakt, kabelförläggning, ersättning och bekostnad av flytt av befintliga ledningar.

Planenhetens kommentar: Användningsbestämmelsen E₃ har lagts till i kvarter 4 för att möjliggöra att en inbyggd transformatorstation kan inrymmas där.

13. **Nacka hembygdsförening** ställer sig bakom det förtyckta yttrandet, se nedan under *Övriga inkomna synpunkter*.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*.

14. **Nacka miljövårdsråd** anser inte att bebyggelsen öster om Henriksdalsbacken bör byggas, bebyggelsen på västra sidan är däremot helt rimlig. Området öster om Henriksdalsbacken är av högt naturvärde och utnyttjas flitigt av bland annat förskolegrupper. I området finns fridlysta växter, odlor, fladdermöss samt rödlistade svampar och insekter. Exploateringen skulle innebära att 30-40 naturvärdesträd stryker med. Området bör istället bli naturreservat. Bevarande av området är viktigt för att arter ska kunna sprida sig. Nacka miljövårdsråd påpekar att tillkommande bebyggelse skulle störa skärgårdskaraktären som är av riksintresset för kulturmiljövården. Nacka miljövårdsråd lyfter även att Järlas orienterare ofta placerar några kontroller i området. Området skulle med bebyggelse öster om Henriksdalsbacken och privatiseringen av området nära husen bli mindre användbart. Området är attraktivt som det är, anlägg inte nya stigar eller hundrastgård i området.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *naturvärden, rekreation, kulturmiljö* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*.

15. **Nacka vatten och avfall (NVOA)** lyfter att placeringen av E-område för pumpstation kan upplevas som ett luktproblem, ligger väldigt nära kvarter 1. I avfallsutredningen bör inte bara lösningar med prio 3 och prio 4 utredas utan även alternativ 1 med stationär sopsug och alternativ 2 med krantömmande behållare. NVOA granskar gärna avfallsutredningen.

Planenhetens kommentar: Någon pumpstation kommer inte att behövas inom planområdet. Ett avfalls-PM har tagits fram där val av avfallslösning redogörs för utifrån prioriteringsordningen. NVOA har varit delaktiga i granskning av avfalls-PM:en.

16. **Naturskyddsföreningen Nacka** avstyrker planförslaget som det är utformat idag. I första hand föreslår de att planarbetet avbryts och i andra hand att planen omarbetas så att kvarteren öster om Henriksdalsbacken utgår. Naturskyddsföreningen Nacka anser att Henriksdalsberget tillsammans med Svindersvik borde prövas som naturreservat. Vidare anser Naturskyddsföreningen Nacka att ytterligare inventeringar behövs (framför allt fladdermöss) och artskyddsutredningar för fåglar och fladdermöss behöver göras. Naturskyddsföreningen Nacka påpekar att planförslaget får negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden och ekologiska spridningssamband samt för de naturrekreativa värdena.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken* och *Bygg inte alls/Bygg någon annanstans*. Artskyddsutredning för fågel och fladdermöss har tagits fram och rekommenderade skyddsåtgärder kommer att genomföras.

17. **PostNord** ger information om postutdelning och postmottagning.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

18. **Region Stockholm, Trafikförvaltningen** ställer sig positiva till en utveckling av den centrala regionkärnan i RUFS 2050 genom planförslaget.

I planförslagets nuvarande utformning skulle inte dagens kollektivtrafikutbud kunna erbjudas i området, än mindre möta en ökad efterfrågan. Planförslaget möjliggör färre uppställningsytor än dagsläget och dessutom för mindre fordon än de som idag trafikerar Henriksdalsberget. Region Stockholm efterfrågar en trafik/mobilitetsutredning som visar på planförslagets effekter för resande och åtgärder för att främja ett hållbart resande. Vidare behöver bussens framkomlighet och kapacitet säkerställas genom trafikanalyser. Region Stockholm ser att ett samarbete med kommunen om framtida busstrafikering är viktigt för att de som bor på Henriksdalsberget och Henriksdalsbacken ska kunna resa med kollektivtrafik enligt de förväntningar som finns på tillgänglig kollektivtrafik till platsen.

Region Stockholm lyfter även att Saltsjöbanan inte nämns i resultatet för bullerutredningen.

Planenhetens kommentar: Efter samrådet har busstorget och Henriksdalsbacken justerats för att tillgodose RiBuss Gata. Bland annat har vändplanen utökats, fler uppställningsytor för buss möjliggjorts och Henriksdalsbacken har projekterats med vilplan vid övergångsställena. En trafik- och mobilitetsutredning (parkering- och mobilitetsutredning) har tagits fram.

Buller från Saltsjöbanan ingår i bullerutredningens trafikbullerberäkningar och redovisas sålunda i utredningen.

19. **Skanova** informerar om att de har markförlagda teleanläggningar i området och önskar så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter som uppkommer i samband med flyttning. Skanova förutsätter att eventuella undanflyttningsåtgärder bekostas av den som initierar åtgärden.

Planenhetens kommentar: Planenheten notera yttrandet. Ledningsdragningar kommer studeras närmare i den fortsatta projekteringen av allmän plats. Skanova kommer involveras i ledningssamordningen.

20. **Sjöfartsverket** har inget att erinra förutsatt att medskick kring vattenförlagda anläggningar, buller och belysning följs.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

21. **Stockholm Exergi** har ingen erinran.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

22. **Stockholm stad, Stadsbyggnadskontoret** ser ett stort behov av att hitta gemensamma lösningar för trafikförsörjningen och stadsmiljön i området och önskar fortsätta den påbörjade dialogen kring Värmdövägens utformning inklusive Henriksdal och kommande behov av planläggning. Utformningen av Värmdövägen och Lugnets trafikplats påverkar bägge kommuner.

Planenhetens kommentar: Kommunen ser positivt på att Stockholm stad önskar fortsätta den påbörjade dialogen kring Värmdövägens utformning.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) har synpunkter på riskanalysen, plankartan, planbeskrivningen och miljöredovisningen. I riskanalysen finns felaktigheter i avsnitt 3.4.1 och 3.4.2. SVOA delar bedömningen att det behövs riskreducerande åtgärder för att möjliggöra transporter av farligt gods genom planområdet. SVOA anser att plankartan behöver kompletteras med planbestämmelser avseende riskreducerande åtgärder. Det går inte att utläsa i plankartan eller planbeskrivningen att skyddsavståndet på 25 från tunnelmynningen strax norr om planområdet tillgodohålls. Användningsbestämmelsen E – underjordisk teknisk anläggning bör användas för hela SVOAs anläggning. Bestämmelse bör läggas till avseende lastöverföring intill tunneltaken och försiktighet vid markarbeten. Höjderna om lägsta schaktdjup behöver ändras och bestämmelsen P bör utgå inom den östra delen av u₄. I planbeskrivningen har SVOA synpunkter kring sida 9, 43 och 45. För sida 9 belyser SVOA att avståndet mellan den föreslagna bebyggelsen motiverar skyddsåtgärder. För sida 43 och miljöredovisningen påpekar SVOA att det är viktigt att tunnelmynningen beaktas vid utformning av förskolegården, utifrån buller och lukt. För sida 45 menar SVOA att det är angeläget att riskreducerande bestämmelser finns med i granskningskedet. För sida 45, avsnittet om lukt samt i miljöredovisningen menar SVOA att flytten av luktstörande verksamheter från Sicklaanläggningen till Henriksdalsberget inte innebär någon avgörande positiv påverkan på Henriksdalsberget. I miljöredovisningen har SVOA synpunkt kring siffran som anges för hur personers avloppsvatten som renas i Henriksdalsverket.

Planenhetens kommentar: Riskanalysen har uppdaterats efter samrådet och planbestämmelser avseende riskreducerande åtgärder har införts på plankartan. Efter samrådet har kommunen och SVOA haft en dialog kring lämpliga planbestämmelser avseende lägsta schaktdjup och markanvändning under mark. Plankartan har uppdaterats efter den dialogen. Användningsbestämmelsen (E₃) – reningsverk reglerar markanvändningen för reningsverket under mark inom planområdet. Planbeskrivningen har uppdaterats. Avseende tunnelmynningen har förskolan placerats längre bort från tunnelmynningen. Avseende lukt bedöms den planerade bebyggelsen inte utsättas för några bestående olägenheter på grund av avloppsreningsverket. Miljöredovisningen har uppdaterats.

23. **Swedavia** har ingen erinran.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

24. **Södertörns brandförsvarsförbund** delar riskbedömningens resonemang och har inga ytterligare synpunkter. Södertörns brandförsvarsförbund informerar om utrymning.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

25. **Trafikverket Region Stockholm** har synpunkter avseende riksintresse för kommunikationsanläggningar, trafikpåverkan och trafikbullerutredningen. Trafikverket informerar om att de värnar markanspråk för riksintresset Östlig förbindelse som anses preciseras under första halvåret 2022. I planhandlingarna behöver kommunen redovisa hur planens markanvändning förhåller sig till underlaget i preciseringen av östlig förbindelse. I samband med beslut om precisering av östlig förbindelse utgår riksintresset för Österleden, därmed behöver inte planbestämmelserna till stöd för Österleden kvarstå. Trafikverket vill framhålla betydelsen av att kommunen i det fortsatta arbetet redogör för den trafikallsträng som planförslaget ger upphov till och hur detta påverkar riksintresset väg 75 och väg 222. Trafikverket informerar om att i ett remissförslag som Trafikverket presenterat föreslås riksintresset Saltsjöbanan utgå. Trafikverket saknar trafikutredningar och resonemang kring trafikallsträng i planbeskrivningen. Trafikverket ser risker med att en redan ansträngd trafiksituation försämras ytterligare. Vad gäller trafikbullerutredningen bedömer Trafikverket att prognosticerad trafikmängd är rimlig. Trafikverket anser att trafikbullret som väg 222 allstrar ska särredovisas samt att åtgärder ska regleras med bestämmelse i plankartan.

Planenhetens kommentar: Planbeskrivningen har förtydligats att detaljplaneförslaget inte bedöms påverka riksintresse för Östlig förbindelse. I plankartan har bestämmelserna kring Österleden tagits bort. En parkering- och mobilitetsutredning har tagits fram som redogör för trafikallsträngens påverkan på omkringliggande vägnät. Henriksdalsbacken trafikeras idag av cirka 2700 fordon/vardagsdygn och beräknas efter utbyggnad öka grovt med cirka 1000 fordon/dygn, vilket inkluderar besökande och övrig nyttotrafik. Henriksdalsringens trafik uppskattas grovt öka med 10 %. Planbeskrivningen har kompletterats med resonemang kring trafikallsträng.

26. **Vattenfall eldistribution AB** har ingen erinran.

Planenhetens kommentar: Planenheten noterar yttrandet.

Inkomna synpunkter från föreningar

Bostadsrättsföreningar anges under *Fastighetsägare utanför planområdet*. Nedan redovisas yttranden från andra typer av föreningar eller nätverk.

27. **Djurgårdens hembygdsförening** anser att de är sakägare enligt Århuskonventionen, dels genom att Trolldalen utgör en spridningskorridor för ädellövträd och barrskog och genom den närhet som södra Djurgården utgör. Det är mycket oroande att denna exploatering kommer kunna påverka naturen även på Nationalstadsparken och Djurgården. Föreningen finner det mycket oroande att exploatering sker av ett naturområde med stor betydelse för sin omgivning, klimatet, rödlistade fåglar, naturvärdesträd och rödlistade djurarter. Djurgårdens hembygdsförening lyfter även att exploateringen får negativa konsekvenser för Stockholms farled och hamn. Den överdimensionerade bebyggelsen på Nackasidan är redan idag en mycket tråkig visuell syn från Djurgården. Djurgårdens hembygdsförening anser att exploateringen öster om Henriksdalsbacken i Trolldalen ska stoppas.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden*, *Klimatförändringar*, *Kulturmiljö* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*.

28. **Katarina hembygdsförening** framhåller att vi i dagens klimatläge måste hjälpas åt att värna om naturen och den biologiska mångfalden. Vidare framhåller föreningen att uppdelningen av Trolldalen och Henriksdalsbacken i tre delprojekt/etapper försvårar för medborgarna att sätta sig in i vad som planeras. Föreningen önskar att Trolldalen skonas och att överdäckning av Värmdöleden sker för att bygga där istället.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden*, *Bygg inte på Östra sidan om Henriksdalsbacken* och *Bygg inte alls, bygg någon annanstans*. När det gäller etappindelning av planområdet sätts dessa bland annat utifrån en lämplig utbyggnadsordning med avseende på takt i bostadsbyggande, behov av skol- och förskoleplatser, behov av ny infrastruktur samt ekonomiska kalkyler.

29. **Rädda Hammarbyskogen och Bevara Kärrtorps östra skog** lyfter områdets varierade miljö, ekologiska värde, ekar, almar och svampar. Föreningarna anser att området inte bör exploateras överhuvudtaget. Föreningarna anser att jättegrytor bör utredas inom området enligt 7 kap. 10 § miljöbalken och på grund av förekomsten av fridlysta arter bör även artskyddsförordningen tillämpas. Vidare menar föreningarna att detta är en unik miljö som Sverige och Nacka kommun är satta att förvalta. Föreningarna önskar att denna pärla får bevaras och utvecklas med sitt läge i Nacka-Värmdökilen och med sina kopplingar till Tyrestakilen.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubriken *Naturvärden*, *Bygg inte alls, bygg någon annanstans*. För området har flertalet inventeringar genomförts inför

granskningen utifrån aspekter som naturvärden och artskydd. Kommunstyrelsen har beslutat att utreda området Trolldalen utifrån eventuellt bildande av naturreservat. I samband med denna utredning finns stor sannolikhet att fler inventeringar utförs och att förekomst av fler värden identifieras.

30. **Skydda skogen** ställer sig bakom nätverket Bevara Trolldalens synpunkter att all exploatering av naturmarken öster om Henriksdalsbacken ska strykas. Föreningen lyfter skogsstyrelsens och kommunens naturinventeringar som intygar höga naturvärden. Föreningen delar Nacka kommuns slutsatser att föreslagen exploatering kommer medföra en påtaglig negativ påverkan på naturmiljön, en förlust för biologisk mångfald och ihop med andra projekt leda till negativa konsekvenser för spridningssambanden. Men föreningen håller inte med om att behovet av bostäder väger tyngre än de negativa konsekvenserna för naturen.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*.

31. **Stockholms parkförsvaret** lyfter senaste rapporten från IPCC och menar att förslaget att bebygga Trolldalen därmed borde ifrågasättas starkt och totalt avslutas. Vidare lyfter föreningen de naturvärden som finns i området. Föreningen menar att uppdelningen av byggprojekten i delprojekt/etapper kommer försvåra för medborgarna. Slutligen anser föreningen att det är dags att tänka om, att behovet av bostäder i dagsläget inte kan väga tyngre än bevarandet av grönytor och närskogar.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Klimatförändringar och Bygg inte alls, bygg någon annanstans*. När det gäller etappindelning av planområdet sätts dessa bland annat utifrån en lämplig utbyggnadsordning med avseende på takt i bostadsbyggande, behov av skol- och förskoleplatser, behov av ny infrastruktur samt ekonomiska kalkyler.

32. **Svenska turistföreningen (Stockholms lokalavdelning)** anser att förslaget gör ett för stort intrång i Henriksdal och Finnbodas sista större grönområde "Trolldalen" och lyfter dess naturvärden, rekreationsvärden, landskap och kulturhistoriska värde. Föreningen önskar att de två bostadskvarteren som placerats högst upp på Henriksdalsbackens östra sida tas bort.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Rekreation, Bebyggelsetypologi och gestaltning samt Kulturmiljö*.

33. **Västra Sicklaöns Socialdemokratiska förening och Sicklaöns Socialdemokratiska förening** framför följande synpunkter:
- Bostadsfrågan: Möjligheten att bygga bostäder bör villkoras med krav som håller nere boendekostnader
  - Orörd natur: Om området bebyggs enligt nuvarande förslag förstörs den orörda naturen för all framtid.

- Alternativ byggplats: Förlägg Värmdöleden under jord. Överväg om bilvägen upp till Henriksdalsberget kan konverteras till tunnel genom att den överbyggs. Överväg att flytta tänkt bebyggelse till den branta sluttningen ner mot Kvarnholmsvägen på ömse sidor om bron upp på Henriksdalsberget. Värna Henriksdalsberget som landmärke genom att inte låta ny bebyggelse skymma fasaden. Alternativt förstärk landmärket med ytterligare karaktäristisk arkitektur.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden*, *Kulturmiljö* och *Bygg inte alls, bygg någon annanstans*. I projektet ställs inga specifika krav på att hålla nere boendekostnaderna. Inom ett av kvarteren (kvarter 5) ställs krav på att upplåtelseformen ska vara hyresrätter. Att konvertera Henriksdalsbacken till en tunnel skulle innebära en helt annan inriktning i projektet där Henriksdalsbacken inte omvandlas till en stadsgata. Anslutningar från tunneln till bebyggelse och trafiknoder skulle innebära ett komplext och dyrt trafiksystem med stor påverkan på natur samt omfattande bergssprängning. I planprogrammet för Henriksdal finns planer på att, utöver Henriksdalsbacken, utveckla ny bebyggelse längs Kvarnholmsvägen och Henriksdals trafikplats.

34. **Svindersviks båtklubb** konstaterar efter att ha tagit del av planhandlingarna att kommunen inte tar tillräcklig hänsyn till de negativa konsekvenser utbyggnaden innebär. Svindersviks båtklubb är redan idag drabbad av dagvattenutsläpp inom klubbens område. Nacka kommun ombeds snarast möjligt ompröva utbyggnadsbeslutet och se över dagvattenfrågan. Svindersviks båtklubb har nyligen fått förlängt arrende med 20 år.

Planenhetens kommentar: Befintlig dagvattenledning från planområdet som mynnar i Svindersviken kommer att vara kvar. Enligt uppgift från Nacka vatten och avfall (2024-06-24) är botten framför mynningen helt fri från sediment. Det innebär att ingen grumling kan förekomma där. I samrådsförslaget föreslogs att mer skyfall skulle ledas från planområdet mot Svindersviken, men den principen har frångåtts. Skyfall mot Svindersviken kommer att rinna på motsvarande sätt som idag, det vill säga främst via svackan/trappan i Trollaldalen. Klimatförändringarna kommer att leda till mer nederbörd. När skyfall inträffar ökar erosionsrisken ner mot Svindersviken. Befintliga erosionskydd behöver ses över i samband med genomförandeskedet.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare utanför planområdet

35. **Sicklaön 78:1, brf Henriksdalshöjden** framför att de överlag är positiva till att det byggs och satsas på området men att det måste göras med respekt för de som bor här och innebära positiva effekter. Då området länge inte har prioriterats finns nu chans att göra något åt det. I skrivelsen uppmanas kommunen att lyssna in de boende. Synpunkter och krav som lyfts fram är:

- Bygg först förbindelser till Sickla och Värmdövägen
- Trafikfrågan måste lösas

- Ta inte bort p-platser på gatan
- Tänk om vad gäller placering och omfattning
- Farligt att bygga?
- Bevara Trolldalen

Övriga synpunkter:

- Minska inte busstorget
- Ny förskola behövs ej och den inplanerades läge är undermåligt placerad
- Behåll den bilfria gångvägen till Vilans skola
- Stryk föreslagen ”park” i norr

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Trafik, Bebyggelseypologi och gestaltning* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*. När mängden bostäder ökar i området behöver även möjlighet till fler förskolor säkerställas. Föreslagen förskola bibehålls i planförslaget men med en justerad placering från kvarter 1 till kvarter 2. Möjlighet till parkmark i norra delen av planområdet bibehålls i planförslaget, syftet är att säkerställa en allmänt tillgänglig plats för vistelse och utsikt.

36. **Sicklaön 78:2, brf Utsikten** framför följande synpunkter:

- Reducera planens omfattning
- Bygg först en förbindelse till Sickla
- Hela Trolldalen måste bevaras i nuvarande omfattning
- Anpassa byggnation till befintlig bebyggelse
- Trafiklösning – hur hanterar kommunen den?

Bostadsrättsföreningen lämnar följande konkreta förslag på förbättringsförslag till planen:

- Den bilfria gångvägen till Vilans skola måste bevaras
- Busstorget får inte förminskas
- Ta inte bort några p-platser på gatan
- Trafikflödet på Henriksdalsringen: Smalna inte av gatan mellan Henriksdalsringen 1 och 9 och låt huset i kvarter 4 följa gatans form.
- Anpassning till befintlig miljö: Minska de nya husens höjd och omfång
- Låt radhusen utgå helt
- Föreslagen ”park” i norr bör strykas
- Ny förskola behövs ej

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Trafik, Bebyggelseypologi och gestaltning* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*. När mängden

bostäder ökar i området behöver även möjlighet till fler förskolor säkerställas. Föreslagen förskola bibehålls i planförslaget men med en justerad placering från kvarter 1 till kvarter 2. Möjlighet till parkmark i norra delen av planområdet bibehålls i planförslaget, syftet är att säkerställa en allmänt tillgänglig plats för vistelse och utsikt.

37. **Sicklaön 78:6, brf Svindersvik** framför att planförslaget kan äventyra områdets ursprungliga värden och lämnar i övrigt samma synpunkter som ägarna till fastigheten Sicklaön 78:2, se ovan.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Trafik, Bebyggelsetypologi och gestaltning* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*. Planenheten bedömer att området kommer förändras i och med planförslaget men att de anpassningar som gjorts av den nya bebyggelsen och som regleras genom bestämmelser på plankartan medför att den nya bebyggelsen underordnar sig befintlig bebyggelse på ett sätt som gör att påverkan på befintliga värden blir godtagbara. När mängden bostäder ökar i området behöver även möjlighet till fler förskolor säkerställas. Föreslagen förskola bibehålls i planförslaget men med en justerad placering från kvarter 1 till kvarter 2. Möjlighet till parkmark i norra delen av planområdet bibehålls i planförslaget, syftet är att säkerställa en allmänt tillgänglig plats för vistelse och utsikt.

38. **BRF Bergakungen** är enormt oroade över planerna på att exploatera Trolldalen och Henriksdalsbacken och framför följande synpunkter

- Luftkvalitet och buller: Byggskedet och ökad trafik kommer innebära ökat buller från flera håll. Har Nacka kommun tagit del av de studier som gjorts över hur buller påverkar människors hälsa? Även en luftkvalitetsbedömning behöver begäras från kommunen eftersom bebyggelse kan skapa många små förorenande partiklar.
- Minskat naturområde: Bebyggelsen kommer påverka naturområdet som har höga naturvärden. BRF Bergakungen är även oroade över att den gröna kilen kommer påverkas enormt negativt om Trolldalen exploateras.
- Helhetssyn: Byggnationen i Trolldalen inkluderar många olika delar och en helhetssyn måste tas i beaktande inklusive barnperspektivet. Finns det riktlinjer på hur Nacka kommun ser på detta?
- Kulturmiljö: Hur kommer Nacka Kommun säkerställa att närliggande kulturmiljö inklusive Svindersviks Gård bevaras, under byggnadsperioden och efteråt? Hur ställer sig Nacka Kommun generellt till bevarande av kulturmiljö?

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden, Barnkonsekvenser, Kulturmiljö* och *Störningar*. Kommunen tar ett helhetsgrepp av området Henriksdal-Kvarnholmen genom att utgå ifrån planprogrammet för Henriksdal och utföra nya övergripande analyser och utredningar innan/parallellt med att flera detaljplaneprojekt startas.

39. **BRF Henriksborg** är generellt positiv till nybyggnaden som sker i närområdet men vill understryka vikten av att ha natur på nära håll. Eftersom Trolldalen är ett litet område kommer föreslagen bebyggelse ha stor inverkan på naturen och den biologiska mångfalden. BRF Henriksborg hoppas att Nacka kommun väljer bort att bygga i Trolldalen.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubrikerna *Naturvärden*, *Rekreation* och *Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken*.

40. **HSB BRF Finnboda** framhåller att det av Boverkets handbok om plan- och bygglagen framgår att kommunen ska göra en lämplighetsprövning vid framtagande av detaljplaner. HSB BRF Finnboda har följande synpunkter:

- Att kommunen delar upp exploateringen av Henriksdal i tre olika etapper med tillhörande detaljplaner medför svårigheter för berörda sakägare att komma med relevanta synpunkter och att överblicka kumulativa effekter.
- Trafikförsörjning: I detaljplanen framgår inte hur kommunen avser lösa trafikförsörjningen på Kvarnholmsvägen. Det saknas även ekonomiska överväganden vad gäller trafikförsörjningen till och från Henriksdalsbacken.
- Vatten: I detaljplanen framgår det inte hur dagvattenhanteringen ska lösas. HSB BRF Finnboda efterfrågar en tydlig redogörelse för hur dagvattenhanteringen ska ordnas och bekostas, både för Henriksdalsbacken men även för ett potentiellt större område (planprogrammet).
- Skyfall och översvämningrisk: Kommunen behöver redovisa utfallet av de utredningar som kommunen själv har konstaterat behövs. Exempel på frågeställningar är: Hur avser kommunen att avhjälpa risken för översvämningar i det fall föreslagen lösning inte går att genomföra på grund av skador på lägre belägen natur? Hur säkerställs att föreslagen skyfallshantering fungerar som tänkt?

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*, rubriken *Trafik*. När det gäller etappindelning av planområdet sätts dessa bland annat utifrån en lämplig utbyggnadsordning med avseende på takt i bostadsbyggande, behov av skol- och förskoleplatser, behov av ny infrastruktur samt ekonomiska kalkyler. När det gäller dagvatten och skyfall så har detta förtydligats i dagvattenutredningen och planbeskrivningen.

Övriga inkomna synpunkter

Cirka 1560 inkomna yttranden är från privatpersoner. Av dessa är cirka 1490 likalydande yttranden. Cirka 180 av de likalydande yttrandena innehåller även kompletterande synpunkter. Utöver detta har cirka 70 yttranden inkommit från privatpersoner.

41. **Avsändarna till de förtryckta yttrandena** vill att exploateringen av naturmarken öster om Henriksdalsbacken i Trolldalen (kvarter 1, 2 och 3 samt hundrastgård, förskolegård, konstgjorda stigar och annat) stryks av följande anledningar:

1. Negativa konsekvenser för naturen. Det finns höga naturvärden som beror på naturvärdesträd, rödlistade fåglar, fridlysta arter, rödlistade arter, arter som enligt Skogsstyrelsen signalerar höga naturvärden samt spridningskorridor för ädellövträd och barrskog. Insekts-, kräldjurs- och fladdermusinventeringar samt artskyddsutredning för fågel har inte gjorts. Runt 50% av naturvårdsarterna missades i naturvärdesinventeringen, Trolldalen har kanske ännu högre naturvärdesklass.

Fördubblingen av befolkningen till 2040 samt att ytor görs till förskolegård kommer slita på markvegetationen. Naturen kommer beskuggas av de nya byggnaderna. Tillgången till markvatten kan försämrats.

2. Negativa konsekvenser på miljö och klimat. Nacka skövlar cirka 17,7 hektar skog inom projektet och övriga detaljplaner runt Svindersviken. Träden är en naturlig kolsänka, fångar upp luftföroreningar, tar upp dagvatten samt hjälper till att kyla ner Henriksdal, Henriksborg och Finnboda.
3. Negativa konsekvenser på rekreationsvärden och hälsa. De många stigarna visar att Trolldalen används året runt för rekreation av folk i olika åldrar: naturvårdsvandringar, orientering, promenader, hundrastning, fotografi, geocoaching, jogging, bärsamling, njuta av utsikten, sola, grilla, dricka öl och hemestra. Under pandemin har fler upptäckt skogen för att komma bort från hemmakontoret.

Under byggtiden kommer Trolldalen att tappa rekreationsvärden på grund av avspärrningar och buller. Efter byggtiden minskar rekreationsvärdena permanent. Henriksdalsringen 1-7 samt 103-113, Henriksborg, Finnbodaberget och Alphyddan tappar delvis sin gröna utsikt.

4. Negativa konsekvenser på kulturmiljön. Henriksdalsberget är väl synligt och ingår i riksintresset för kulturmiljövården. Vyn från inloppet, Djurgården och Svindersviks gård kommer förändras och Henriksdalsringen döljs från visst håll av nya bebyggelsen.
5. Negativa konsekvenser för barn. Skogen besöks nästan dagligen av pedagoger och elever, ibland ända från Södermalm. Barnfamiljer tar sig hit utan att behöva ta bilen/bussen. Antalet barn i området kommer öka och skolgården för framtida Vilans skola och förskola samt Finnboda förskola kommer vara minde än 10 kvadratmeter/barn enligt planprogrammet för Henriksdal. Behovet av skogen på gångavstånd snarare ökar än minskar.

Under byggtiden kommer skogen vara olämplig för barn på grund av avspärningar och bullrig miljö. Kvarter 1 och 2 förbrukar dessutom den del av skogen som används mest av förskolorna.

Säkra skolvägen i tunnlar från Henriksdalsringen till Vilans skola försvinner.

6. Negativa konsekvenser på trafikflödet. Befolkningsökningen i de fem närmaste bostadsområdena leder till att trafiken på Kvarnholmsvägen ökar från 9500 fordon/dag till 24000 fordon per dag. Trafiken i Henriksdalsbacken ökar med cirka 1100 fordon/dag och på Henriksdalsringen med 10%. Trafikstockningarna märks redan nu. Bussarna försenas. Torget på Henriksdalsringen blir mindre.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*.

42. **Övriga synpunkter** från privatpersoner, antingen i enskilda yttranden eller i kommentarerna till de förtryckta yttrandena behandlar framförallt följande:

Bygg inte på östra sidan om Henriksdalsbacken (26 stycken)

Synpunkterna innehåller önskemål eller uppmaningar om att inte bygga på den östra sidan om Henriksdalsbacken, i Trolldalen.

Naturvärden (54 stycken)

I synpunkterna framhålls att det finns många naturvärden inom planområdet och intill som påverkas negativt av planförslaget.

Rekreation (43 stycken)

I synpunkterna framhålls att Trolldalen är ett viktigt rekreationsområde som påverkas negativt av planförslaget. Många beskriver att detta är det enda bostadsnära skogsområdet för de som bor i Henriksdal och Kvarnholmen med flera områden.

Trafik (26 stycken)

I synpunkterna lyfts aspekten att biltrafiken kommer öka vilket medför negativa konsekvenser avseende köer och trafikbuller. Vidare upplevs Kvarnholmsvägen redan idag vara hårt belastad med långa köer till och från Henriksdals trafikplats. I synpunkterna lyfts även vikten av fungerande kollektivtrafik, som särskilt betydelsefull utifrån aspekten att bostäderna ligger på en höjd. Många önskar även att den bilfria skolvägen, tunneln under Henriksdalsbacken, får vara kvar. Dessutom önskar många att kommunen bygger en bro mellan Henriksdalsberget och Alphyddan, så som det är föreslaget i planprogrammet för Henriksdal.

Bebyggelse typologi, gestaltning, mängd bebyggelse (23 stycken)

Synpunkterna lyfter att det är för mycket bebyggelse, att typologin inte passar samt synpunkter kring gestaltningen.

Kulturmiljö (11 stycken)

I synpunkterna framhålls att befintlig bebyggelse på Henriksdalsringen är ett ikoniskt landmärke som måste fortsätta synas och att det även är riksintresse för kulturmiljö.

Barnkonsekvenser (14 stycken)

Dessa synpunkter knyter an till synpunkterna kring rekreation och trafik men lyfter även särskilt konsekvenser för barn. Det framhålls att Trolldalen är nyttjat av många förskoleklasser i området och även från Södermalm. Utifrån den aspekten bör Trolldalen inte bebyggas.

Störningar (13 stycken)

I synpunkterna lyfts negativa konsekvenser i form av påverkad utsikt eller trafikbuller från den tillkommande bebyggelsen. En del synpunkter omfattar även de störningar som kommer pågå under byggskedet vilket upplevs vara särskilt påfrestande för de som bor på Henriksdalsberget. Detta med beaktande av att de boende har utsatts för störningar från reningsverkets utbyggnad under flera år.

Klimatförändringar (17 stycken)

I synpunkterna framhålls att skövling av träd innebär minskat upptag av koldioxid samt att sprängning och byggnation innebär utsläpp av koldioxid. Det poängteras att Nacka kommun bör göra mer för klimatet.

Bygg inte alls/ bygg någon annanstans (28 stycken)

I synpunkterna framgår att planarbetet bör avbrytas. I en del synpunkter föreslås att nya bostäder bör uppföras någon annanstans, exempelvis genom att väg 222 (Värmdöleden) däckas över.

Värdeminskning på ens bostad (4 stycken)

I synpunkterna framförs att bostäder i området kommer minska i värde på grund av påverkan från detaljplanen. En del anser att de bör få kompensation från kommunen för detta.

Bralspännande förslag (7 stycken)

I synpunkterna framförs att planförslaget eller delar av planförslaget är bra eller spännande.

Planenhetens kommentar: Se svar under *Återkommande synpunkter*.

Övrigt (21 stycken)

Övriga synpunkter handlar om:

1. Kommunen lyssnar inte på de boendes synpunkter.
2. För stor fixering på tunnelbanan, hitta andra alternativ.
3. Skogens renings- och infiltrationsförmåga tas bort.
4. Gör Trolldalen, Svindersberg och Ryssdalen till naturreservat.
5. Luften, luftpartiklar
6. För mycket natur byggs bort runt Nacka strand.

7. Förslag på hundrastgård där radhusen står.
8. Ta bort parken i norr.
9. Skuggning
10. Ökad värme på grund av brist på grönska, mikroklimat.
11. Planförslaget strider mot Nackas miljömål 1, 5 och 6.
12. Ökad erosion på grund av mer dagvatten.
13. Identitet, projektet är beroende av Henriksdalsringens kvaliteter. Offentliga mötesplatser saknas.
14. Belys även aspekter om avskildhet och dagsljus.
15. Hur ska tomma butiksytor lösas?
16. Hur ska invånarna vara delaktiga i projektet?
17. Torget bör inte bli mindre och rustas upp.
18. Trolldalen behövs vid avrinning av regn.
19. Sämre dagsljus på befintliga lägenheter.
20. Kommer återvinningsstationen försvinna?
21. Etapper: Börja med Kvarnholmsvägen istället.
22. Kommer det vara attraktivt att bo i de nya dyra husen?

Planenhetens kommentar:

1. Planprocessen är reglerad enligt plan- och bygglagen med tillfällen att lämna synpunkter under samrådsperioden och granskningsperioden. Inkomna synpunkter sammanställs och bemöts i en samrådsredogörelse respektive i ett granskningsutlåtande. I den utsträckning som är möjligt bearbetas förslaget utifrån inkomna synpunkter. Men när olika intressen står emot varandra innebär planprocessen att en avvägning görs mellan enskilda och allmänna intressen, eller mellan olika enskilda intressen eller olika allmänna intressen.
2. Henriksdal är utpekad som tät stadsbebyggelse i översiktsplanen och närmaste tunnelbanestation kommer att bli i Sickla. Henriksdal har ett kollektivtrafiknära läge bland annat genom Henriksdals trafikplats och områdets lokala kollektivtrafiknät. Området är även centralt beläget i förhållande till Stockholms innerstad
3. Planförslaget innebär att naturmark exploateras vilket minskar den naturliga renings- och infiltrationsförmågan. En stor del av naturmarken består dock av berg i dagen vilket innebär begränsad infiltrationsförmåga även idag. Bebyggelsen som uppförs ska innehålla dagvattenlösningar som renar och fördröjer dagvattnet. En del av dagvattnet tillåts därefter att släppas ut i naturmarken i syfte att fortsatt bidra med vatten där. Dagvattenutredning har gjorts som visar att med föreslagna dagvattenåtgärder medför den nya bebyggelsen inte mer föroreningar än idag.
4. Ryssbergen är numera naturreservat. Bildande av naturreservat i Trolldalen ska utredas. Svindersberg är för närvarande inte aktuellt för bildande av naturreservat.
5. Kommunen bedömer att gällande miljökvalitetsnormer för luft kommer att klaras. Området är högt beläget på ett berg och det är generellt sett välventilerat. Avståndet

mellan den föreslagna nya bebyggelsen på vardera sida om Henriksdalsbacken är som minst cirka 18 meter men generellt bredare. Bebyggelsen planeras bestå av flera huskroppar med öppningar emellan, vilket gör att luften kan passera mellan huskropparna.

6. Planförslaget påverkar inte utvecklingen eller naturområdena i Nacka strand.
7. Planenheten bedömer att radhusen bidrar till en variation i bebyggelsetypologi och upplåtelseform i området. En lämplig placering av en ny hundrastgård utreds och planeras utanför planområdet.
8. Den lilla parken i norra delen av planområdet kvarstår. Behovet av allmänna torg och parker ökar i och med de tillkommande bostäderna och planenheten bedömer att parkområdet kan bidra till rekreativa upplevelser som utsiktsplats.
9. Planförslaget innebär viss skuggning på befintliga bostäder men den sammanvägda bedömningen är att denna aspekt inte innebär en betydande olägenhet för de boende.
10. En mikroklimatanalys har tagits fram som visar på att lokalklimatet i området kommer att förändras, på vissa platser till det bättre och på vissa platser till det sämre.
11. Miljömål 1: Begränsad klimatpåverkan, miljömål 5: God bebyggd miljö och miljömål 6: Ett rikt växt-och djurliv. Planenheten bedömer att planförslaget inte är förenligt med alla aspekter i miljömålen, men att påverkan ändå bedömts acceptabel i avvägningen mot intresset av bostadsbebyggelse på platsen. I planförslagets utformande har dock stor vikt lagts vid platsens förutsättningar med värden i bebyggelse och landskap samt anpassningar för att minimera negativ omgivningspåverkan. Flertalet åtgärder vidtas för att begränsa negativ påverkan.
12. Redan idag pågår erosion i slänten ner mot Svindersviken. Befintligt erosionsskydd behöver förbättras. Vid extremregn bedöms risken för erosionsskador bli större närmast viken, men konsekvenserna bedöms bli små då det endast finns en gångbana i det aktuella området. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte förändra dessa befintliga förutsättningar.
13. Offentliga mötesplatser tillskapas på gatan, på torget och i parkerna som planeras. Möjlighet till offentliga eller delvis offentliga mötesplatser skapas genom att lokaler för centrumändamål möjliggörs.
14. Planförslaget innebär en tät stadsmiljö vilket innebär mer närhet och mindre avskildhet. Planenheten bedömer dock att dagsljusförhållandena kommer att bli acceptabla.
15. Centrumändamål möjliggörs inom detaljplanen. I stort är detaljplanen flexibel vad gäller markanvändning vilket ökar robusthet över tid och minskar risken för tomma lokaler. Det är viktigt att skapa förutsättningar för lokaler och verksamheter i centrumnära lägen så att området kan levandegöras samt tillgodoses med butiker och service.
16. Planprocessen är reglerad enligt plan- och bygglagen med tillfällen att lämna synpunkter under samrådsperioden och granskningsperioden. Inkomna synpunkter sammanställs och bemöts i en samrådsredogörelse respektive i ett granskningsutlåtande.

17. Efter samrådet har kvarter 4 minskat för att ge mer utrymme till torget, framförallt framkomlighet för busstrafik. Avseende torgytorna planeras de att rustas upp.
18. En dagvattenutredning har tagits fram med förslag på dagvattenlösningar för rening och fördröjning. Den visar att dagvatten från planområdet kan hanteras. En stor del av Trolldalen ingår inte i planförslaget och kommer fortsatt att omhänderta regnvatten.
19. Dagsljusstudier har tagits fram kontinuerligt under arbetets gång och en mikroklimatanalys har tagits fram. Solljusförhållandena intill den befintliga bebyggelsen kommer påverkas men bedömningen är att gällande krav på dagsljus fortsatt kan uppnås för den befintliga bebyggelsen.
20. Befintlig återvinningsstation kommer att få en ny placering genom den nya detaljplanen. Ett nytt område invid torget reserveras för detta ändamål. Från och 2027 kommer dock fastighetsnära insamling att införas vilket innebär att återvinningsstationen endast kommer nyttjas för skrymmande förpackningar som inte kan omhändertas i flerbostadshusens framtida miljörum.
21. Ordningen på etapperna intill Kvarnholmsvägen utgår från ett helhetsperspektiv avseende marknadsläge/konjunktur, utbyggnad av allmän plats och teknisk infrastruktur.
22. Kommunens bedömning är att de nya bostäderna som tillförs kommer vara attraktiva att uppföra och flytta in i, utifrån ett unikt läge och genom en kvalitativ utformning.

Ändringar efter samråd

Efter samrådet har följande ändringar av planförslaget gjorts:

- Planområdesgränsen och användningsgränserna har justerats.
- Befintligt reningsverk under planområdet bekräftas.
- E₁-bestämmelse för återvinningsstation har lagts till.
- PARK har ersatts med NATUR inom två områden. Område för naturmark har ökat mellan kvarter 2 och 3.
- Område för förskoleändamål S₁- har ändrat placering från kvarter 1 till kvarter 2.
- Bebyggelsens placering har justerats. Högsta tillåtna nockhöjd har justerats.
- e-bestämmelserna har justerats och kompletterats utifrån våningsantal.
- f-bestämmelserna har kompletterats och justerats avseende gestaltning.
- Utformingsbestämmelse har lagts till avseende lusanordningar för att begränsa ljusföroreningar och minska påverkan för nattlevande djur såsom fladdermöss.
- b-bestämmelse har lagts till avseende planterbara bjälklag.
- Bestämmelser avseende markens anordnande och vegetation har kompletterats för att i högre utsträckning värna och skydda befintliga naturvärden. Bestämmelser säkerställer att ett skyddsvärt naturvärdesträd sparas inom kvartersmark.
- Bestämmelser avseende skydd mot störningar har lagts till. Både avseende bullerskydd men även utifrån aspekten med riskreducerande åtgärder avseende olycksrisker.
- Villkor för startbesked avseende föroreningsrisk har lagts till.
- Genomförandetiden har ändrats från 8 år till 10 år
- Administrativa och redaktionella ändringar

Planenheten

Emma Castberg
Gruppchef Nacka stad

Sofia Gregorsson
Planarkitekt

Terese Karlqvist
Planarkitekt